

Dr. IMRE LAJOS

kémikus, fizikus, egyetemi tanár,

1900 - 1974

Dr. Imre Lajos életrajza

1900. március 21-én Litkén született Imre Antal földmíves és Csomány Borbála hatodik gyermekeként. Az édesapa eredetileg bányász volt, majd többi nincstelennel együtt Amerikába kivándorol, ahol munkaképtelenné válik. Megtakarított pénzével hazajön, ami hamar elfogy, és az első világháború végére a család nincstelenné válik. Elemi iskolai tanulmányait a helyi iskolában végezte, minden tárgyból kitűnő eredménnyel. Az apja azt szerette volna, ha dolgozni megy és segíti őt a család eltartásában. A tanítója rábeszélésére folytatta a tanulmányait. A Losonci Állami Főgimnáziumban 1918-ban sikeresen leérettségizik. A kötelező tárgyak mellett görög nyelvből és irodalomból is levizsgázik.

Ezután következtek az egyetemi évek. Tanítványok korrepetálásával tartotta fenn magát. Gépészmérnöknek iratkozott be a József Nádor Műegyetemre, majd anyagi okok miatt a Pázmány Péter Tudományegyetem matematika - fizika szakán folytatta tovább. Harmad éves volt, amikor kedvet kapott a kémiához, így ezt a szakot is felvette. 1924-ben vegyész diplomát szerez. 1924. szeptember 1-jétől 1926. január 31-ig megbízott tanársegédként szolgálatot teljesít az egyetem Radiológiai Intézetében Weszelszky Gyula professzor mellett. Még ez év májusában középiskolai tanári oklevelet szerez matematikából, fizikából és kémiából.

A tanári diploma megszerzése előtt 1926. januárjában ledoktorált summa cum laude minősítéssel. Fő tárgyként a kémiát, melléktárgyként a matematikát és a kísérleti fizikát választotta. 1928. február 4-én Sub auspiciis Gubernatoris (Kormányzógyűrés doktor) megtisztelő címmel avatták doktorrá.

A doktori cím megszerzését követően 1937-ig tanársegéd, miközben 1928 évtől 1931 évig állami ösztöndíjjal Berlinbe kerül. Otto Hahnnal Nobel díjas professzor asszisztenseként kémiai kutatásokat végez. A tudományos munkássága során elért eredményeit a kémiai szakirodalom évtizedekig idézte és ma is számon tartja. Berlinben a kutatási területe volt a hordozómentes izotópok kémiai viselkedésének problémája. Ez napjainkban is fontos kutatási terület (pl. radioaktív hulladékok elhelyezése).

1931-ben hazatér és Budapesten folytatja tudományos munkáját. Kutatásainak fő területe a határfelületi reakciók termodinamikai értelmezése. Arra kereste a választ, hogy milyen tényezők határozzák meg a heterogén reakciók elemi lépéseit.

A második világháború alatt a Kolozsvári egyetemen dolgozik. Itt tölt kilenc évet (1940-1949). A békeszerződés Kolozsvárt elszakította hazánktól ezért sor került a Bolyai Tudományegyetemen tanító magyar állampolgárságú oktatók hazahívására.

1949. évben hazatér és Kolozsvárról a Debreceni Egyetemre (1952. évtől Kossuth Lajos Tudomány Egyetem) kerül. A Művelődési Minisztérium a Fizika-Kémia Tanszék megszervezésével, illetve annak vezetésével bízta meg. A háború után mindent újra kellett kezdeni. Itt 25 évet tölt, és itt adta ki a legtöbb tudományos dolgozatát is. A Művelődési Minisztérium és az Országos Atomenergetikai Bizottság támogatásával létrehozta az egyetem izotóp laboratóriumát. Az oktató munka teljes tárgyi, szellemi és személyi feltételeit teremtette meg. Továbbképzéseket vezetett üzemi vegyészeknek, ismeretterjesztő előadásokat tartott, doktori munkát irányított és tankönyveket írt. Emellett a kari vezetésben dékáni, dékán-helyettesi munkát is vállalt. Magas szintű előadásokat tartott és magas szinten követelt. A vizsgáiról ma is legendák keringenek. Több nyelven beszélt.

Kossuth díjra 1963. október 25-én terjesztették fel. A javaslatban olvasható, „A kémiai orvosi és biológiai kutatások szempontjából egyaránt jelentős izotópféleségek termelésének megindításában jelentős része volt. A munkássága során a hazai magkémia kutatás és oktatás területén alapvető munkát végzett,....”.

1968-ban megkapta az Akadémiai Díjat (első fokozat) a radiokémiai kutatás meghonosítása terén végzett úttörő munkájáért, valamint az izotópféleségek hazai termelésének megindításában kifejtett jelentős tevékenységéért.

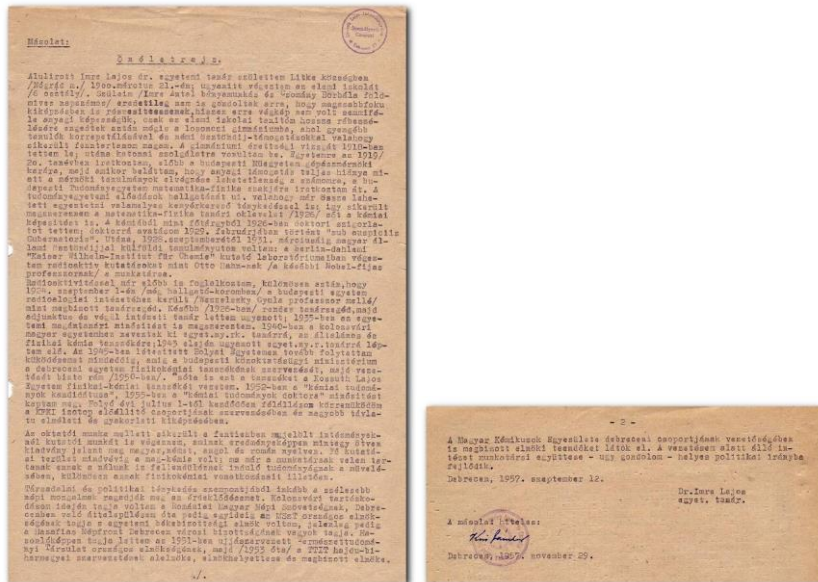
1970-ben megkapta az Állami Díjat (második fokozat) több mint négy évtizedes tudományos életművéért. A hazai magkémiai kutatás és oktatás terén végzett alapvető munkásságáért, radioaktív izotópok, - melyeket a kémiai, gyógyászati, biológiai, mezőgazdasági kutatások során használtak - előállítására terén elért eredményeiért.

1974. szeptember 23-án hunyt el. Debrecenben búcsúztatták és Szegeden helyezték örök nyugalomba.

Litke lakói méltón büszkék a faluból elszármazott Dr. Imre Lajos kémikus, tudós, kutató egyetemi tanárra. A 20. század kémia, fizika és matematika egyetemi oktatásának meghatározó személyisége volt.

A munkássága kutatók újabb nemzedékei számára adott ösztönzést, útmutatást. A teljességre törekvő tudósi elkötelezettsége, páratlan műveltsége tanári pályája során követendő példaként állt és állhat tanítványok százai előtt. Méltón meg kell őrizni emlékét, helyi kulturális örökségként szülőfalujában Litkén is.

1. kép Önéletrajz (található a Debreceni Egyetemen)

2. kép szülőház Litkén fénykép (található: Cegléd rokonnál)

3. kép keresztlevél (található Cegléd rokonnál)

Imre Lajos Noémi Nagy
1957. 09. 12.

Keresztlevél.

Aláírás: *M. Nagy Noémi*

1957. 09. 12.

1. A keresztelt neve	<i>Imre Lajos</i>
2. A keresztelés időpontja	<i>1957. 09. 12.</i>
3. A keresztelés helye	<i>Cegléd</i>
4. A keresztelő szülő	<i>Imre Lajos</i>
5. A keresztelő anyja	<i>M. Nagy Noémi</i>
6. A keresztelő anyja	<i>M. Nagy Noémi</i>
7. A keresztelő anyja	<i>M. Nagy Noémi</i>

M. Nagy Noémi
Kóny József
M. Nagy Noémi

1957. 09. 12.

Hivatkozás:

- Imre Lajos halálának 40. évfordulója alkalmából Kóny József fő szerző és M. Nagy Noémi társszerző által (Debreceni Egyetem Kolloid- és Környezetkémiai tanszék, izotóplaboratórium) Magyar Kémiai Folyóiratban írt cikk.
- Imre Lajos által 1957. 09. 12-én írt önéletrajz.
- BME OMIKK Tudomány – és Technikatörténeti archívuma, amely az interneten a Wikipédia -szabad enciklopédiában található.
- Magyar Kémikusok Lapja 1975. 2. szám Mádi István írása

Szerkesztette: Szabó Jenőné

Litke, 2019.